

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. відділу докторантури та аспірантури

 О. М. Волков

«26» 08 2022 р.

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДОЛОГІЯ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ»**

Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Кафедра	Економічної теорії та підприємництва на морському транспорті

Одеса – 2022

Розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Методологія антикризового управління»

Розробник: Примачова Н.М., к.е.н., доцент

Силабус схвалено на засіданні кафедри «Економічної теорії та підприємництва на морському транспорті» Національного університету «Одеська морська академія»

Протокол від «25» серпня 2022 р. № 1

Завідувач кафедри Голубкова І.А.

Секретар кафедри Яворська А.Ф.

Гарант ОНП Сенько О. В.

1. ВІДОМОСТІ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Примачова Наталя Миколаївна доцент кафедри Економічної теорії та підприємництва на морському транспорті
E-mail:	pnn170170@gmail.com
Консультації	<i>Очні консультації:</i> четвер з 10.10 – 11.30 аудиторія 405

2. ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Методологія антикризового управління» є формування сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань в галузі антикризового управління, а саме: системи знань і навичок управління у кризових ситуаціях, розв'язання складних завдань стратегічного значення в ринкових умовах, організації системи управління, адекватної вимогам сучасної економіки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Методологія антикризового управління» є теоретико-методологічні та прикладні засади управління виробничо-господарською діяльністю на підприємствах різних форм власності, і зокрема на підприємствах морського транспорту і видів господарювання в кризових ситуаціях та в умовах невизначеності.

Передумови для вивчення освітнього компоненту: всі дисципліни загальноосвітньої та професійної підготовки магістра.

Програма курсу – це засвоєння процесів закономірностей прийняття та реалізації менеджерських та інвестиційних рішень в умовах кризи. Засвоєння методів і принципів забезпечення ефективності менеджерських методів протидії кризовим явищам у різних формах циклічності.

Силабус складено відповідно до вимог освітньо-наукової програми «Менеджмент морської галузі» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент.

Мова навчання українська

Статус дисципліни обов'язкова

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче загальних та спеціальні компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Компетентності:

- ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми
- ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
- СК05. Здатність до організації та проведення інноваційних комплексних проєктів, включаючи власні оригінальні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику в менеджменті морської галузі.
- СК06. Здатність ідентифікувати, формулювати та/або вирішувати наукові або практичні проблеми в менеджменті морської галузі.

Програмні результати навчання:

- PH02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми менеджменту державною та англійською мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.
- PH04. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.
- PH06. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження з менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми; складати пропозиції щодо фінансування досліджень та/або проектів.
- PH11. Здійснювати аналіз деталізованих, інноваційних, новітніх досліджень у сфері морської галузі.

Кількість кредитів ЄКТС *2 кредити*

Форма підсумкового контролю *екзамен*

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною:

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Методологія антикризового управління» передбачає здобуття аспірантом наступних результатів навчання:

знати:

- основні теоретичні концепції, предмет, методи, завдання науки антикризового управління на МТ;
- принципи, форми та методи організаційно-нормативного забезпечення антикризового управління в морському секторі;
- основні принципи, механізми розробки та реалізації державної антикризової політики;
- основні засади формування та реалізації антикризової стратегії згідно із цілями сталого розвитку;
- зарубіжні практики антикризового управління на МТ;
- сучасні підходи та інструменти виявлення, запобігання та нівелювання кризових явищ; – принципи та інструменти здійснення моніторингу кризових явищ складних соціально-економічних систем; – алгоритм прийняття управлінських рішень у кризовій ситуації;
- знати загальні основи комплексного розвитку морської транспортної індустрії в кризових умовах;
- знати категорії, принципи і правила формування збалансованого морської транспортної індустрії країни;
- знати предмет і метод відносин судноплавних компаній і структурних складових морського кластеру в умовах криз;
- знати принципи реалізації ділової активності в умовах циклічних коливань;

уміти:

- абстрактно мислити, аналізувати й синтезувати інформацію, отриману в процесі моніторингу кризових явищ морегосподарської системи;
- використовувати сучасні методи обробки й інтерпретації інформації під час наукових досліджень та інноваційної діяльності щодо антикризового управління на МТ;

- нести соціальну і етичну відповідальність за прийняті управлінські рішення у процесі антикризового управління;
- займатися саморозвитком, самореалізацією у процесі аналізу та підготовки професійної документації стосовно розробки та реалізації антикризових заходів;
- володіти арсеналом ефективних антикризових прийомів (інструментів), які дають змогу діагностувати і нівелювати кризові явища;
- застосовувати інструменти антикризового регулювання процесів розвитку територій та управління антикризовими програмами на МТ;
- формувати проекти антикризових стратегій та концепцій МТ;
- визначати цілі, завдання та інструменти антикризового управління підприємств МТ на різних рівнях з урахуванням специфіки соціально-економічного та політичного розвитку, розробляти рекомендації щодо формування стратегії і тактики;
- приймати обґрунтовані рішення в складних, непередбачуваних та кризових умовах, діяти соціально відповідально та свідомо.

3. ПРОГРАМА, СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)		
	Кількість аудиторних годин *	Лекції	Практичні (семінарські)
Розділ 1. Критерії та методи в антикризовому управлінні			
Тема 1. Теоретичні основи антикризового управління.	1	1	
Тема 2. Аналіз факторів які впливають на діяльність підприємств МТ в умовах кризи.	2		2
Тема 3. Основні риси і механізми антикризового управління на МТ	1	1	
Тема 4. Особливості антикризового управління підприємств МТ	2		2
Тема 5. Критеріальні вимоги до ефективності антикризового управління	2	2	
Разом за розділом 1	8	4	4
Розділ 2. Методологія прийняття антикризових рішень			
Тема 1. Методи прийняття управлінських рішень при антикризовому управлінні	1	1	
Тема 2. Методичні основи діагностики кризи розвитку підприємств МТ	2		2
Тема 3. Концептуальні положення діагностики кризи	1	1	
Тема 4. Стратегічні аспекти антикризового управління.	2		2
Тема 5. Банкрутство як правовий механізм регулювання діяльності підприємства	1	1	
Разом за розділом 2	7	3	4
Розділ 3. Організаційно-економічні заходи антикризового управління			
Тема 1. Діагностика потенціалу виживання підприємства.	2		2
Тема 2. Антикризова програма та формування системи антикризового управління	2	1	
Тема 3. Антикризове управління: механізм держави та безпека морського бізнесу	2	1	

Тема 4. Стратегія реструктуризації в процесі антикризового управління	2	1	
Разом за розділом 3	5	3	2
Всього аудиторних годин	20	10	10
Самостійна робота (години)	40		
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни	60		

4. АНОТАЦІЇ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Критерії та методи в антикризовому управлінні

Тема 1. Теоретичні основи антикризового управління

Механізм управління та формування системи теоретичних знань з антикризового управління.

Поняття та задачі антикризового управління. Причини виникнення економічних криз. Циклічність економічних криз. Державне регулювання кризових ситуацій в економіці. Основні поняття: криза, види криз, антикризове управління, циклічність, державне регулювання кризових ситуацій. Основи теорії циклів і криз. Криза, як різкий, крутий перелом у чому-небудь, важкий перехідний стан. Криза, як гостре ускладнення з чим-небудь; важке положення. Криза як загострення протиріч у системі МТ. Поняття циклів і криз на макрорівні та мікрорівні. Сутність економічного циклу. Види циклів та їх специфіка. Цикли Кондратьєва, Ковалев, Жугляра, Кітчина та часткові господарські цикли.

Література [13;15]

Тема 2. Аналіз факторів які впливають на діяльність підприємства МТ в умовах кризи

Фінансово-економічні кризи на підприємстві МТ. Аналіз зовнішнього середовища підприємств МТ. Роль персоналу в системі антикризового управління. Використання інноваційного потенціалу при фінансовому оздоровленні підприємства. Бізнес-планування неплатоспроможного підприємства. Основні поняття: економічні кризи, фінансові кризи, зовнішнє середовище, персонал, фінансове оздоровлення, бізнес-планування. Основні типи криз збиткових підприємств: збуту; витрат; фінансова; менеджменту. Аналіз зовнішнього середовища підприємства. Послідовність і результати аналізу зовнішнього середовища. Роль персоналу в системі антикризового управління підприємством. Використання інноваційного потенціалу при фінансовому оздоровленні підприємства. Бізнес-планування неплатоспроможної СК. Механізм виникнення кризового стану підприємства.

Література [10;11]

Тема 3. Основні риси і механізми антикризового управління на МТ

Сутність і принципи формування механізму морського кластеру. Економічні результати антикризових відносин. Менеджмент формування збалансованості АК управління. Причини виникнення криз та їх роль у соціально-економічному розвитку суспільства. Типологія криз. Особливості та різновиди економічних криз. Потреба і необхідність в антикризовому управлінні. Риси і механізми антикризового управління на МТ.

Література [14;16;17]

Тема 4. Особливість антикризового управління підприємством

Економічний механізм виникнення кризового стану підприємств МТ. Сутність та мета антикризового управління. Основні функції антикризового управління. Специфіка

системи, процесів та механізмів антикризового управління підприємством. Основні поняття: економічний механізм, функції, підприємство, антикризове управління. Зовнішні фактори як причинами кризового стану підприємств. Сутність та мета антикризового управління. Основні функції антикризового управління. Специфіка системи, процесів та механізмів антикризового управління підприємств МТ.

Література [9;11;15]

Тема 5. Критеріальні вимоги до ефективності антикризового управління

Принципи ефективного моніторингу виникнення криз на МТ. Основні критерії і механізми антикризового управління. Критерії діагностики криз і ефективність в процесах управління підприємств МТ. Моніторинг фінансового стану підприємств.

Література [8;12;2;16]

Розділ 2. Менеджмент ефективної взаємодії підсистем морегосподарського комплексу.

Тема 1. Методи прийняття управлінських рішень при антикризовому управлінні

Вивчення методів прийняття управлінських рішень при антикризовому управлінні. Мета фінансової санації підприємства. Державні методики проведення діагностики фінансового стану та загрози банкрутства підприємства. Методичні аспекти побудови та використання статистичних моделей діагностики банкрутства підприємства. Опорні поняття: діагностика, фінансовий стан, банкрутство, модель. Контролінг, як один з механізмів та інструментів майстерності економічного управління. Об'єктивна необхідність впровадження контролінгу.

Література [11;19;6;7]

Тема 2. Методичні основи діагностики кризи розвитку підприємств МТ

Основні задачі формування антикризової служби. Сукупність менеджерських підходів до результативності діагностики криз. Методологія формування параметрів пошуково-рятувальної служби. Особливості роботи спеціалізованих суден. Основні умови розвитку потенціалу діагностики криз. Теоретичні основи антикризового управління. Типологія кризових ситуацій. Кризові явища в економіці виробничих систем. Економічний механізм управління кризовим станом на підприємстві. Методичні основи діагностики кризи розвитку підприємства та визначення імовірності банкрутства. Діагностика кризових ситуацій на підприємстві.

Література [2;9;12]

Тема 3. Концептуальні положення діагностики кризи.

Вивчення категорій антикризового управління, що ґрунтуються на знаннях з концептуальними положеннями діагностики кризи. Мета фінансової санації підприємства. Управління фінансовою санацією підприємства. Класична модель фінансової санації. План санації підприємства : фінансова санація, управління фінансовою санацією, план санації. План санації підприємства. Сутність та завдання діагностики кризи розвитку підприємства. Санаційний аудит як один з інструментів зменшення ризику для інвесторів, кредиторів. Етапи проведення санаційного аудиту.

Література [8;12]

Тема 4. Стратегічні аспекти антикризового управління.

Вивчення категорій антикризового управління, що ґрунтуються на знаннях: «Стратегічне управління. Стратегічний план як основа стратегічного управління. Планування як вид управлінської діяльності. Сутність стратегії антикризового управління. Класифікація стратегій антикризового управління підприємством. Процес розробки

антикризової стратегії. Стратегічний план, планування, антикризове управління, реалізація стратегії. Стратегічні аспекти антикризового управління. Стратегічний план як основа стратегічного управління. Планування як вид управлінської діяльності. Сутність стратегії антикризового управління. Стратегічне планування як процес проектування майбутнього стану фірми. Класифікація стратегій антикризового управління підприємством. Процес розробки антикризової стратегії. Реалізація стратегії антикризового управління підприємством.

Література [8;12]

Тема 5. Банкрутство як правовий механізм регулювання діяльності підприємства

Загальні умови менеджменту розвитку банкрутства. Відносини централізації та інтеграції. Банкрутство як правовий механізм регулювання діяльності підприємства. Організаційно-економічний механізм антикризового управління підприємством. Фінансова санація неплатоспроможних підприємств. Стратегія реструктуризації в процесі антикризового управління. Організаційно-економічні заходи антикризового управління по запобіганню банкрутства.

Література [9;14]

Розділ 3. Організаційно-економічні заходи антикризового управління

Тема 1. Діагностика потенціалу виживання підприємства

Вивчення категорій антикризового управління, що ґрунтуються на діагностики та прогнозуванні розвитку бізнес-структур та проходження дослідження потенціалу виживання підприємства. Потенціал виживання підприємства. Ресурсні передумови виживання підприємства. Методологічні основи оцінки можливостей розвитку підприємства. Потенціал виживання підприємства. Основні складові потенціалу виживання підприємства. Ресурсні передумови виживання підприємства. Методологічні основи оцінки можливостей розвитку підприємства. Сутність антикризової програми підприємства. Концептуальна модель процесу антикризового управління підприємством. Антикризова програма підприємства як документальне оформлення прийнятого рішення. Принципи формування антикризової програми.

Література [10;11;3;4]

Тема 2. Антикризова програма та формування системи антикризового управління

Сутність антикризової програми підприємства. Процес формування антикризової програми підприємства. Методи (заходи) антикризового управління. Характеристика антикризових заходів. Методи (заходи) антикризового управління. Даунсайзинг. Санація. Моніторинг. Контролінг. Стратегічні методи антикризового управління. Диверсифікація. Регуляризація. Реінжиніринг. Реструктуризація. Злиття. Ліквідація. Антикризова програма підприємства як документальне оформлення прийнятого рішення. Внутрішня структура антикризової програми. Принципи формування антикризової програми.

Література [2;19;3]

Тема 3. Антикризове управління: механізм держави та технології бізнесу

Структурні компоненти механізму держави та ознайомлення з технологіями бізнесу при антикризовому управлінні. Функції антикризового управління. Мотивація, як функція антикризового управління. Контроль як функція антикризового управління. Концепція контролінгу. Мотивація, як найважливішою функцією АУП. Контроль як функція антикризового управління. Оперативне планування – процес впровадження і удосконалення системи бюджетування. Стратегічне планування – набір відповідних дій і рішень. Організація контролю за реалізацією антикризової програми. Концепція контролінгу.

Література [2;19;13;14]

Тема 4. Стратегія реструктуризації в процесі антикризового управління

Стратегія і тактика антикризового управління в умовах невизначеності та ризику
 Ключові фактори інвестиційної політики антикризового управління Інновації та ризику в
 механізмі антикризової стійкості підприємства Взаємодія з профспілками у процесах
 антикризового управління (зарубіжний досвід. Людський фактор і механізми
 конфліктології в антикризовому управлінні Стратегія антикризового управління
 персоналом фінансово неспроможного підприємства та організації.

Література [2;6;13;15]

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	План практичних занять
1	Аналіз факторів які впливають на діяльність підприємств МТ в умовах кризи.	1. Аналіз зовнішнього середовища підприємства. 2. Послідовність і результати аналізу зовнішнього середовища. 3. Роль персоналу в системі антикризового управління підприємством. 4. Використання інноваційного потенціалу при фінансовому оздоровленні підприємства. 5. Бізнес-планування неплатоспроможної СК. 6. Механізм виникнення факторів кризового стану підприємства.
2	Особливість антикризового управління підприємств МТ	1. Зовнішні фактори як причинами кризового стану підприємств. 2. Сутність та мета антикризового управління. Основні функції антикризового управління. 3. Специфіка системи, процесів та механізмів антикризового управління підприємств МТ.
3	Методичні основи діагностики кризи розвитку підприємств МТ	1. Основні економіко-математичні методи дослідження. 2. Сутність економіко-математичних моделей. 3. Сутність та етапи економіко-математичного моделювання. 4. Використання математичних методів в умовах невизначеності та випадковості економічного розвитку. 5. Розв'язання завдань.
4	Стратегічні аспекти антикризового управління.	1. Стратегічні аспекти антикризового управління. 2. Стратегічний план як основа стратегічного управління. 3. Планування як вид управлінської діяльності. 4. Сутність стратегії антикризового управління. 5. Стратегічне планування як процес проектування майбутнього стану фірми. 6. Класифікація стратегій антикризового управління підприємством. 7. Процес розробки антикризової стратегії. 8. Реалізація стратегії антикризового управління підприємством.
5	Діагностика потенціалу виживання підприємства.	1. Потенціал виживання підприємства. 2. Основні складові потенціалу виживання підприємства. 3. Ресурсні передумови виживання підприємства. 4. Методологічні основи оцінки можливостей розвитку підприємства. 5. Сутність антикризової програми підприємства. 6. Концептуальна модель процесу антикризового управління підприємством. 7. Антикризова програма підприємства як документальне

	оформлення прийнятого рішення. 8. Принципи формування антикризової програми.
--	---

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота призначена для поглиблення, розширення і закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях. Вона допомагає набути навички самостійної роботи з довідковою, навчальною і науковою літературою, державними і галузевими стандартами; підвищити якість самостійної проробки студентами навчальної інформації шляхом її конкретизації і цілеспрямованості.

Види самостійної роботи:

1. Робота по опрацюванню лекційного курсу.
2. Робота по вивченню окремих тем курсу, не висловлюваних при читанні лекцій (що задаються викладачем).
3. Виконання практичних розрахунків, заданих викладачем.
4. Підготовка до лабораторних/семінарських/практичних/тренажерних занять;
5. Виконання індивідуальних завдань (рефератів, аналітичних оглядів, перекладів, контрольних робіт, розрахункових, графічних та розрахунково-графічних робіт, курсових робіт (проектів).

Перелік тем, винесених на самостійне вивчення:

№ з/п	Назва теми
1.	Дослідження виникнення економічних криз: 1. Сутність і зміст поняття «криза» і «антикризовий стан». 2. Причини та наслідки криз. 3. Класифікація кризових явищ. 4. Економічні кризи: причини та наслідки. 5. Соціальні кризи: причини та наслідки. Література [1-17]
2.	Еволюція менеджменту кризи: 1. Політична кризи: причини та наслідки. 2. Організаційні кризи: причини та наслідки. 3. Технологічні кризи : причини та наслідки. 4. Зумовленість та сутність криз у системі державного управління. 5. Ознаки кризи публічного управління. Література [2, 5, 6, 9, 11-17]
3.	Етапи, специфіка, профілактика: 1. Етапи кризи державного управління. 2. Профілактика та можливості подолання кризових явищ у сфері публічного управління. 3. Специфіка криз публічного управління в Україні. 4. Складові кризи державності в Україні. 5. Основні причини недовіри громадян до органів влади. Література [1, 3, 8-12, 14, 16]
4.	Методи дослідження кризових процесів: 1. Можливості подолання криза державного управління в Україні. 2. Роль держави в управлінні економікою та соціальними процесами в умовах кризи. 3. Теорія державного антикризового управління.

	<p>4. Правова база та основні методика антикризового державного регулювання.</p> <p>5. Принципи ефективності державного антикризового управління.</p> <p>Література [1, 2, 4-6, 9-11, 13-15]</p>
5.	<p>Діагностика, заходи та етапи криз:</p> <p>1. Важелі антикризової політики держави.</p> <p>2. Заходи та основні напрями антикризової політики держави.</p> <p>3. Етапи антикризової політики держави.</p> <p>4. Особливості державної антикризової політики в Україні.</p> <p>5. Діагностика криз в процесі управління.</p> <p>Література [1, 2, 4-6, 9-11, 13-15]</p>
6.	<p>Кількісні та якісні методи збору та аналізу інформації:</p> <p>1. Роль і значення інформації в діагностиці криз.</p> <p>2. Розрізнення понять «моніторинг», «аналіз», «оцінювання», «діагностика» та «сканування».</p> <p>3. Моніторинг в системі антикризового управління.</p> <p>4. Основні вимоги до моніторингу у антикризовому менеджменті.</p> <p>5. Основні види моніторингу : конкурентний, порівняльний, комплексний, базовий (фоновий), проблемний.</p> <p>Література [6, 7, 11, 13, 14]</p>
7.	<p>Теоретичні основи антикризового управління</p> <p>1. Типологія кризових ситуацій.</p> <p>2. Кризові явища в економіці виробничих систем.</p> <p>3. Економічний механізм управління кризовим станом на підприємстві.</p> <p>4. Методичні основи діагностики кризи.</p> <p>5. Діагностика кризових ситуацій на підприємстві.</p> <p>Література [1, 2, 4-6, 9-11, 13-15]</p>

7. ПОЛІТИКА КУРСУ І ЦІННОСТІ

Освоєння дисципліни «Методи дослідження в економіці» передбачає обов'язкове відвідування лекційних та практичних занять, а також самостійну роботу аспіранта.

Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять. Зміст самостійної роботи визначається програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача, які передбачають можливість проведення самоконтролю. Самостійна робота може виконуватися в бібліотеках, аудиторіях Університету, а також за місцем проживання аспіранта. У випадку виникнення запитань за темами, винесеними на самостійне вивчення, аспірант може отримати необхідну консультацію викладача (за розкладом).

Частина матеріалу навчальної дисципліни, передбачена навчальним планом для самостійного засвоєння, виноситься на іспит разом з навчальним матеріалом, якої опрацьовувався при проведенні аудиторних навчальних занять.

У разі пропуску занять з поважної причини (підтвердженої відповідними довідками), Аспірант самостійно вивчає пропущений матеріал.

Після вивчення навчальної дисципліни проводиться екзамен в усній формі.

Екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр.

На підготовку к екзамену дається 2-3 дні згідно з розкладом екзаменаційної сесії.

Екзамен передбачає відповідь на білет. Білет включає два теоретичних запитання та практичне завдання. Перелік питань до екзамену надається аспірантам в началі семестру. Практичні завдання розв'язуються на практичних або семінарських заняттях впродовж семестру. На підготовку усної відповіді за екзаменаційним білетом надається 20-30 хвилин.

Знання та вміння аспіранта оцінюються за шкалою, визначеною Університетом.

Аспірантам, які одержали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість до початку наступного семестру. При цьому повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів: один раз – викладачу, другий – комісії, яка створюється завідувачем кафедри.

Аспіранти, які не з'явилися на екзамен без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності.

8. ВИМОГИ ВИКЛАДАЧА

Основними вимогами викладача навчальної дисципліни «Організація логістичних систем» до аспіранту є:

- обов'язкове відвідування лекційних та або практичних занять за розкладом;
- активність під час практичних занять;
- конструктивне підтримувати зворотний зв'язок на всіх заняттях;
- взаємодія викладач-аспірант базується на засадах взаємоповаги, такту та коректної поведінки;
- письмові роботи слід здавати в установлені строки; за несвоєчасну здачу робіт оцінка знижується;
- аспіранти, які не виконали заплановані завдання, до екзамену не допускаються.

Неприпустимо:

- пропуски з неповажних причин;
- користування телефонами під час занять;
- списування при здачі екзамену;
- проходження процедур контролю замість себе іншими особами; виконання навчальної роботи для інших осіб; здача навчальних завдань, підготовлених іншими особами;
- використання робіт (рефератів, курсових, контрольних, і ін. робіт) виконаних іншими особами в якості результатів своєї праці;
- відвідування занять в одязі, що не відповідає вимогам навчального закладу;
- порушувати тишу в приміщеннях загального доступу, призначених для навчальної та наукової діяльності.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточне оцінювання аспірантів здійснюється у вигляді демонстрації їх результатів навчання та оцінювання: усної відповіді на питання лекційного курсу або тестування знань з певного розділу (теми) або з певних окремих питань лекційного курсу; розв'язання задач, вправ, виконання певних розрахунків тощо; виступу на практичних заняттях.

Підсумковий контроль проводиться для оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни з урахуванням результатів поточного контролю. Форма підсумкового контролю: *іспит*

Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною

№ п/п	Результати навчання	Методи демонстрації
1	Знати та розуміти основні теоретичні концепції, предмет, методи, завдання науки антикризового управління на МТ	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на заняттях, в дискусії
2	Знати сучасні підходи та інструменти виявлення, запобігання та нівелювання кризових явищ; – принципи та інструменти здійснення моніторингу кризових явищ складних соціально-економічних систем; – алгоритм прийняття управлінських рішень у кризовій ситуації	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом
3	Знати основні принципи, механізми розробки та реалізації державної антикризової політики; – основні засади формування та реалізації антикризової стратегії згідно із цілями сталого розвитку	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом, виконання певних розрахунків
4	Уміти здійснювати вибір інструментальних засобів для обробки економічних даних відповідно поставленим завданням, аналізувати результати розрахунків і обґрунтовувати отримані висновки	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з доповіддю, ессе, в дискусії, презентації результатів виконаних завдань, виконання певних розрахунків, розв'язання задач
5	Уміти визначати ступінь доказовості і обґрунтованості тих чи інших положень праць економістів в області первинних досліджень	Розв'язання задач, вправ, виконання певних розрахунків; виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом, ессе, презентації результатів виконаних завдань, стандартизовані тести
6	Уміти критично оцінювати отримані результати, формулювати висновки та рекомендації, оформляти наукові звіти за результатами проведеного дослідження	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з доповіддю, ессе, презентації результатів виконаних завдань
7	Уміти володіти кількісними і якісними методами аналізу економічної інформації для обґрунтування управлінських рішень;	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з доповіддю, ессе, презентації результатів виконаних завдань, розв'язання задач
8	Уміти володіти технологіями планування професійної діяльності сфері економічних досліджень.	Розв'язання задач, вправ, виконання певних розрахунків, виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом, ессе;

10. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ ЗА НАВЧАЛЬНОЮ ДИСЦИПЛІНОЮ

Шкала оцінювання ВНЗ	Національна оцінка	Критерії оцінювання
A	відмінно	Аспірант проявляє особливі здатності, уміє самостійно добувати знання, без допомоги викладача знаходить і обробляє необхідну інформацію, уміє використовувати набуті знання й уміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні дарування й похилості
B	добре	Аспірант вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно вирішує вправи й завдання в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначно
C		Аспірант уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; у цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є істотні, підбирати аргументи для підтвердження думок
D	задовільно	Аспірант відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких значна кількість істотних
E		Аспірант володіє навчальним матеріалом на рівні вище початкового, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
FX	не задовільно	Аспірант володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Основні характеристики ризиків в антикризовому управлінні.
2. Класифікація ризиків в антикризовому менеджменті.
3. Цілі і завдання антикризового менеджменту.
4. Основні принципи та функції антикризового менеджменту.
5. Основні групи завдань антикризового менеджменту.
6. Попереджувальне, кризове та посткризове антикризове управління.
7. Контроль як елемент системи антикризового управління.
8. Стратегічний, тактичний та оперативний контроль.
9. Особливості антикризового менеджменту в сучасних умовах.
10. Розробка концепції подолання кризи : основні етапи.
11. Антикризовий стратегічний план.
12. Інноваційні стратегії антикризового розвитку (І. Шумпетер).
13. Роль людського фактору в антикризовому управлінні.
14. Прогнозування можливих конфліктів в організації та їх запобігання як центральна функція антикризового управління.
15. Забезпечення безперервності функціонування персоналу організації як центральна проблема антикризового менеджменту.
16. Механізм антикризового управління: субстанціональні та функціональні елементи.

17. Мотивація, ініціативність та корпоративність як пріоритет у механізмі антикризового менеджменту.
18. Специфічні механізми антикризового менеджменту.
19. Організаційно-економічні передумови антикризового менеджменту.
20. Основні поняття технології антикризового управління.
21. Основні функції технології антикризового менеджменту.
22. Основні етапи технологічної схеми розробки управлінських рішень в антикризовому управлінні.
23. Загальна схема процесу управління в кризовій ситуації.
24. Схема розробки управлінських рішень у кризовій ситуації.
25. Послідовність розробки управлінських рішень в антикризовому менеджменті.
26. Етап підготовки управлінських рішень.
27. Етап визначення шляхів виведення організації із кризової ситуації .
28. Етап розробки заходів щодо реалізації поставлених цілей.
29. Етап перевірки можливостей досягнення поставлених цілей та якості проведеного аналізу кризової ситуації.
30. Етап виведення організації з кризової ситуації.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антикризова економічна політика: наукові засади формування та впровадження : навчально-методичний посібник для здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії / за заг. ред. А. С. Павловська, О. А. Руденко. Черкаси : ЧДТУ, 2020. 151 с.
2. Борзенко В.І. Антикризове управління : навчальний посібник. Харків : Видавництво Іванченка.І С., 2016. 232 .
3. Белай С. В. Державні механізми протидії кризовим явищам соціально-економічного характеру: теорія, методологія, практика : монографія. Харків: Вид-во НАНГУ, 2015. 349 с.
4. Войтко С. В., Мельниченко А.А. Лідерство та антикризовий менеджмент : підручник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 195 с.
5. Камнєва, А. В., Можевенко Т.Ю. Антикризове управління підприємством : навчальний посібник. Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського. Харків : ХАІ, 2015. 83 с
6. Кульчій І. О. Антикризове управління: навчальний посібник. Полтава: ПолтНТУ, 2016. 120 с.
7. Мельниченко О. А. Управління структурними зрушеннями : підручник. Харків : Оберіг, 2013. 300 с.
8. Птахіна О.М. Антикризове управління: навч.-мет. посіб. для самостійної роботи. Старобільськ : Видво ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2017. 164с.
9. Примачова Н.М., Сенько О.В., Фрасінюк Т.І. Антикризове управління у торговому судноплаванні: підручник / за заг. ред. проф. Н. Т. Примачова; Одеса : ИПРЭЭИ НАНУ, 2015. 316 с.
10. Примачов М. Т., Примачова Н.М. Стратегічні аспекти формування економічного потенціалу морської транспортної промисловості: монографія. Одеса : НУ "ОМА", 2019. 303 с.
11. Раєвнева О. В. Моделювання антикризового управління регіоном. Харків : вид. ХНЕУ, 2014. 300 с.
12. Сіденко В. Модифікація світової економіки під впливом новітніх факторів глобальної трансформаційної кризи. *Економіка України*. 2012. № 5. С. 18-31.
13. Скібіцька Л.І. Антикризовий менеджмент: Навчальний посібник / Л.І.Скібіцька, В.В. Матвеев, В.І.Щелкунов Рекомендовано МОН України Київ.: ЦУЛ, 2014. 584 с.

14. Теоретико-методологічні основи регулювання економічних процесів: від кризи до сталого розвитку / за заг. ред. О. В. Кендюхова. Київ : Вид-во "Центр навчальної літератури", 2015. 217 с.
15. Тюріна Н. М. Антикризове управління : навч. посібник : за ред.. Н. М. Тюріна, Н. С. Карвацка, І. В. Грабовська. Київ: ЦУЛ, 2012. 448 с.
16. Юн Г. Б. Методологія антикризисного управління : учеб. пособие. Київ : 2014, 432 С.
17. Casto, Charles A. "Crisis Management: A Qualitative Study of Extreme Event Leadership". Dissertations, Theses and Capstone Projects. 2014. P. 626.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

1. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Методологічні та актуальні статті з менеджменту URL : <http://www.management.com.ua/>
3. Центр фінансово-економічних наукових досліджень. Бібліотека. URL: http://www.economics.in.ua/p/blog-page_45.html
4. Навчальні матеріали он-лайн. URL: <https://pidru4niki.com/ekonomika/>
5. TRADING ECONOMICS. URL: <https://tradingeconomics.com>
6. Офіційний сайт державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>
7. Офіційний сайт департаменту статистики Організації Об'єднаних Націй. URL: <http://unstats.un.org/unsd/default.htm>
8. Центр транспортних стратегій. <http://cfts.org.ua/analytics>
9. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі України. URL: <http://me.kmu.gov.ua>
10. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
11. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://web.worldbank.org>
12. Офіційний сайт Світового економічного форуму. URL: <http://www.weforum.org>
13. Офіційний сайт Статкомітету СНД. URL: <http://www.cisstat.com>
14. Офіційний сайт Фонду миру. URL: <http://www.fundforpeace.org/global>
15. Асоціація Українських Банків. URL: <http://aub.org.ua>
16. Світовий ринок фрахту. URL: <http://www.apk-inform.com/ru/exclusive/topic/>.
17. Офіційний сайт Балтійської фрахтової біржі. URL: <http://www.balticexchange.com/>
18. Офіційний сайт журналу "Порти України". URL: <http://portsukraine.com/>
19. Review of Maritime Transport (Series). URL: [http://unctad.org/en/Pages/Publications/Review-of-Maritime-Transport-\(Series\).aspx..](http://unctad.org/en/Pages/Publications/Review-of-Maritime-Transport-(Series).aspx..)